

NEMÉ PUTO

Návrat minulosti

ZDENKA WENZLOVÁ ŠVÁBEKOVÁ

ZDENKA WENZLOVÁ ŠVÁBEKOVÁ

MEMÉ PUTO

Návrat minulosti

1. diel série

Autor: © Zdenka Wenzlová Švábeková
Korektúra: Julien Dan
Obálka: © Zuzi Maat
Vydavateľstvo: © Elist, Liptovský Mikuláš
Tlač: Popradská tlačiareň, Poprad
Preklady nárečia: Ing. Viera Mihalčinová
Básne: © Julien Dan: strana 223 + 364

Rok vydania: 2024, prvé vydanie

Všetky práva vyhradené. Nijaká časť tejto knihy nesmie byť reprodukováná, uchovávaná v rešeršných systémoch alebo prenášaná akýmkoľvek spôsobom vrátane elektronického, mechanického, fotografického či iného záznamu bez predchádzajúceho písomného súhlasu autora, respektíve vydavateľa.

ISBN: 978-80-8197-553-0

Venujem ti knihu, v nej nájdeš lásku,
sťaby kúzlo miznúceho času.
V každom kúte odvrátenú ľudskú masku,
skrytý príznak v zrnkách zoschnutého klasu.

S láskou autorka

Prológ

Zdravie sa mi ozvalo ako poplašná siréna na pravé poludnie a rozhodnutie prestať písať nadobudlo istotu, rozhodla som sa ukončiť svoju poslednú knihu záverečnou bodkou. Nieкто mi povedal, že písanie je obrovská závislosť, ktorej som prepadla a nemôžem s tým len tak prestať. Usmiala som sa a spokojne sa pozrela za seba. Tam viseli pomyselné hodiny naplnené časom a príbehmi, do ktorých som vložila kus srdca a všetky emócie, akých som bola kedy schopná.

Po sviatkoch som sa pustila do pomalého procesu likvidovania zbytočností, akoby som sa pripravovala na ústup do myšlienkového exilu. Vek ma tlačil k hraniciam nekonečna, choroby pribúdali a ja som sa cítila vyprahnutá ako púšť. Moja tvorivá duša, kedysi plná inšpirácie a nápadov, zrazu vyschla, nenachádzala dôvod meniť pohodlný svet, do ktorého som sa rozhodla utiahnuť.

„Môj aktívny čas sa kráti,“ hovorila som si po vydaní môjho ostatného románu Neignoruj pocity.

Čitatelia sa však búrili, dožadovali sa nového príbehu, prosili, dúfali, očakávali, verili.

Pri ničení starých stôp som narazila na jeden z námetov príbehu, ktorý ma zaujal natoľko, že som si s ním sadla k notebooku. Hlava však zostala prázdna, nechytala žiadnu myšlienku z rozvíjajúceho sa deja. Emócie, kedysi tak jasné a dostupné, sa mi vyhybali.

Potrebujem viac času? Alebo je to naozaj koniec? Tieto otázky ma prenasledovali, kým som sa nepohla ďalej. Múdry človek má vedieť, kedy je čas skončiť. Spokojnosť objala moju dušu. Zmierila som sa s osudom. Lenže, osud nič nerobí len tak. Jedny dvere zatvorí, aby mohol otvoriť druhé. Tajomnejšie.

Jedného dňa mi prišla správa. Začala som ju čítať, rovnako ako všetky prichádzajúce. No táto bola iná. Cítila som, že mi možno prinesie odpoveď na otázky, ktoré ma už tak dlho prenasledovali.

Samotný začiatok mal zvláštnu príchut' tajomstva. Začínal nenápadne, no jeho obsah ma doslova vtiahol do deja. Bol to list od ženy, ktorá v ňom hneď v úvode napísala prosbu na spracovanie svojho silného príbehu. V liste opísala časť svojho detstva, predčasnú dospelosť, pocity zúfalstva, bolesti, traumy, beznádeje. Opísala stiesňujúcu lásku muža, popri ktorej sa prelínala skutočná a nezraňujúca. Musím priznať, že ma najviac zasiahla emócia, ktorú do svojej správy vložila. Bol to nevšedný opis života plného odlišností, hlbokej vnútornej sily, lásky a originality.

Zhrnúť svoj život do niekoľkých riadkov a urobiť to tak, aby to okamžite oslovilo, by som nazvala umením. Asi hodinu som medzi perami premieľala jej slová, zatiaľ čo sa moje srdce kúpalo v nečakaných emóciách. Cítila som, ako sa vo mne prebúdajú zabudnuté pocity a odrazu som mala túžbu podeliť sa s nimi. Bola som ochotná opäť otvoriť dvere svojej tvorivosti a pustiť sa do ďalšieho príbehu? Sama som tomu nemohla uveriť.

Po výmene niekoľkých správ sme sa s Kristínou, ako som nazvala hlavnú postavu príbehu, nakoniec rozhodli zavolať si. Hlas tejto ženy znel cez telefón jemne a neisto, akoby sama nemohla uveriť, že sa odhodlala urobiť tento krok. Jej slová o tom, že čítala päť mojich kníh a preto sa ma pokúsila osloviť, potešili. Pocit, že moje príbehy majú naozaj moc otvárať zatvorené dvere aj ústa, meniť životy, dávať ľuďom silu a nádej, sa nedal opísať.

Prekvapilo ma, keď počas nášho rozhovoru prezradila, že svoj príbeh mi poslala už pred dvomi rokmi, ale pod menom Zorana K. Vtedy bola jej správa príliš stručná a neosobná, prišla z novo založeného profilu na sociálnej sieti, ktorý

pôsobil podozrivo. Bez ďalšieho premýšľania som ho preto zablokovala.

Náš rozhovor mi pomohol pochopiť, že za týmto anonymným profilom sa skrýval skutočný človek. Človek, ktorý mal strach z odhalenia, no napriek tomu bol ochotný riskovať, aby jeho príbeh uzrel svetlo sveta.

Ako sme si navzájom vymieňali myšlienky, pred očami sa mi náhle zdvihla opona a za ňou sa v mojej mysli začal odvíjať nový dej. Rodil sa príbeh, v ktorom som urputne bojovala s emóciami, no zároveň videla príležitosť splniť sen hlavnej postavy.

Kristínin životný príbeh mi dal možnosť ponúknuť svojim čitateľom niečo nové a odlišné. Presahoval hranice bežných osudov a bol plný nádeje a odvahy. Cítila som, že tento má potenciál stať sa niečím výnimočným. Niečím, čo dokáže inšpirovať a dotknúť sa mnohých srdc. Nečakaný zvrät udalostí v ňom bol dôkazom toho, že život prináša neustále niečo a práve vtedy, keď to najmenej očakávame.

Od chvíle, keď mi náhoda vložila do rúk tento stratený poklad z minulosti, začal sa kolotoč myšlienok. Každé slovo bolo ako iskra, ktorá zapálila plameň snov a túžob, ktoré som už dlho považovala za vyhasnuté. Nový príbeh ženy sa stal mojím kompasom, ktorý ma viedol cez rozbúrené vlny pocitov a nápadov, až kým som nezačala pracovať na jeho knižnej podobe, ktorú moji čitatelia očakávajú a milujú.

Jej životné zápasy a triumfy mi poskytli nový uhol pohľadu, odhalili pravdu v tajomstvách, ktoré sama dlho skrývala. Každá veta, každá myšlienka ma vtiahli hlbšie do labyrintu jej osudu, kde som nachádzala zrkadlo vlastných prežitkov a stratených túžob. Pochopila som, že môj kreatívny oheň ešte nevyhasol, len čakal na správny impulz, aby sa rozehorel s novou intenzitou.

S každou napísanou stránkou sa príbeh Kristíny stával živým, dýchajúcim organizmom, ktorým som miešala koktail reality s mojou dávkou emócie a fikcie, ale s rešpektom ku kostre príbehu, ktorá ma viedla k nečakaným odhaleniam. Jej cesta sa prepletala s mojou a spolu sme vytvárali niečo, čo presahovalo čas a priestor ako most medzi dvomi svetmi, pripravenými umožniť čitateľom zažiť krásu a bolesť jej života, ale zároveň odhaliť nový rozmer môjho vlastného umenia.

Príbeh o dievčati, žene, milenke a matke sa predo mnou odvíjal ako tajomný gobelín, v ktorom sa každá nitka a každý steh premietali do fascinujúceho obrazu.

Kristína, ktorú som nikdy nestretla, sa stala mojou priateľkou a zdieľala so mnou svoje tajomstvá a sny, aj keď nás delilo obrovské more, nielen slaných stôp na pobreží. V čase, keď písala svoj životný príbeh do svojich krátkych poznámok, mala iba pätnásť rokov a teraz žije stovky kilometrov od Slovenska, ale jej slová sú mostom, ktorý nás spojil. Verím, že môj prídavok umenia bude ako pieseň na želanie, ktorú speváci spievajú z pódia s vášňou, zanietením a priamnosťou. Dúfam, že v mojom podaní sa tento príbeh pre vás stane melódiou, na ktorú nezabudnete, ktorá vás pohltí a ponorí do sveta plného krásy a emócií. Každé slovo je ako tón, každý odstavec ako akord, a spolu vytvárajú symfóniu, ktorá zarezonuje vo vašich srdciach.

Elenka

„Neplač, Elenka, viem, že je to hrozné,“ povedala som sestre, aj keď som sama zápasila so zemetrasením vo svojom vnútri a slzami, ktoré sa mi drali do očí.

„Prosím, upokoj sa, zlatičko moje. Chápem, že to strašne bolí,“ opakovala som, snažiac sa zadržať v sebe emóciu, ale zlyhávala som. To, čo som práve počula, spustilo v mojom organizme okamžitý skrat a bolestné vzlyky.

Moje slová sa širili ako slabé echo z neznámej diaľky, zatiaľ čo jej ranené srdce sa odmietalo upokojiť. Miestami nesúvislé žalovanie sa miešalo s jej trhanými vzlykmi. Oči mi bezmocne blúdili po izbe, ktorá odrážala hrôzu toho, čo sa pred malou chvíľou stalo. Každý detail potvrdzoval krutú pravdu, ktorú som práve počula z úst mojej mladšej sestry. Jej zjav pôsobil ako po veľkom súboji šeliem.

To, že ju náš vlastný otec prebudil zo spánku a znásilnil, bolo niečo tak neskutočne desivé, že som pocítila vlnu paniky, ktorá zachvátila telo aj mozog. Tlak v hlave rástol, menil sa na ťažký balvan, keď som si vypočula ako sa to stalo a ako dopadol jej pokus brániť sa. Trhané a nesúvislé slová medzi plačom a kvílením poskladali mozaiku situácie, ktorej predvojom boli facky a násilie, ktorým ju prinútil k svojmu zvrátenému zámeru.

Musel sa zblázniť, pomyslela som si v zúfalstve. Agresívna a zničujúca pravda z úst mojej desaťročnej sestry, ktorá sa ešte hrávala s bábikami, znela drsne a kruto. Pritúliac si Elenku silne k sebe, zacítila som, ako naše srdcia bijú v nesyndronizovanom rytme. Celé jej telo sa chvelo ako čerstvo posadená kvetina v blížiacej sa búrke.

„Bolí ma tu, Kika, tu, strašne bolí,“ rukou sa dotkla hlavy a akési začkanie jej zabránilo dokončiť vetu.

Zrazu ma prudko odsotila od seba. Klesla pri posteli na

kolená ako kus dreva a vypustila z úst obsah svojho žalúdka rovno na koberec. Neustále kvílenie bolo sprievodným javom bolesti. Pach, ktorý sa šírila izbou, sa miešal s jej žiaľom a beznádejou, čo spôsobilo, že som sa cítila uväznená v neprijemnej pasci krutej reality.

„Bolí, *auau*,“ kričala medzi slzami.

Zdvihla som ju zo zeme a pritúlila som si roztrasené a ubolené telíčko k sebe, aby som jej poskytla aspoň malú útechu v podobe objatia.

„Utiš sa, Elenka! Sadnime si a popremýšľajme, čo teraz spravíme. Povieš mi, či ťa bolí hlávka alebo aj bruško?“

„Bolí, *auau*, tuto,“ Elenka ukázala rukou na rozkrok. „Bojím sa, Kika! Asi zomriem,“ povedala s plačom, ktorý prechádzal do uši dráždivého kňučania.

Hlas mala taký rozochvený, že ma obklopila panika. Jej telo sa zdalo byť ako handrová bábika, bez života a zúfalé.

„Elenka, nemôžeš zomrieť,“ snažila som sa byť pokojná. „Prečo si myslíš, že zomrieš?“

„Bojím sa, Kika, strašne ma to bolí. Kika, bolí ma hlava, všetko,“ vzlykala a ďalšie slová sa strácali v jej plači.

„Mamička moja, čo mám robiť?“ zadržavajúc plač, som ticho vzlykla. Pocit bezmocnosti bol ochromujúci. Uvedomenie si, že sa práve tu, v dome, nikoho nedovolám, ma prinútilo premýšľať.

Musím, musím niečo urobiť, povedala som si v duchu. Pomaly som položila sestru na posteľ.

„Lež tu, Elenka. Prinesiem mokrý uterák a pohár vody. Dám ti acylpyrín. Mama mi ho dáva, keď ma pri menštruácii bolí hlava.“

„Dobre,“ zašepkala a zostala ticho ležať. Vo chvíli, keď som vyšla z izby, sa mi zdvihol žalúdok. S každým krokom som sa snažila nepanikáriť, ale strach a bezmocnosť mi zvierali hrud'. Sústredila som sa v snahe nájsť potrebné veci a čo najrýchlejšie sa vrátila k Elenke.

Žalúdok som mala už od večera ako na vode. Presne odtedy, ako si ma opitý otec zavolať do spálne. Odkedy mama

odišla, vyvádzal a zúrnil. Hovoril, že mu nedala syna a že sa o to postará. Nerozumela som jeho myšlienkovým pochodom v stave delíria. Každý deň prišiel z roboty opitý, ale vždy zaľahol a bol ticho. Nikdy by mi nenapadlo, že sa pokúsi urobiť dnes na sestre to, čo sa mu nepodarilo predchádzajúci deň so mnou.

Bud' silná, hovorila som si. *Spraviť niečo také vlastnému decku...fuj*, obchádzal ma des.

Večer bol však tak mimoriadne opitý, že ledva stál na nohách. Ráno keď som sa prebudila, choval sa zdanlivo normálne, akoby sa nič nestalo. Teraz som pochopila, prečo ma poslal do obchodu, lebo doma nie je nič na jedenie. Vymyslel si, že sám nestíha a ponáhľala sa do roboty. Bola to zámienka a zámer, ako sa dostať rýchlo k sestre do postele.

Veď má iba desať rokov. Ach, Bože môj..., povzdychla som si.

Vracajúc sa z kúpeľne s uterákom v ruke, ma prebralo opakované kvílenie. Vošla som do izby, ale Elenku som nikde nevidela. Srdcervúce zvuky, ktoré prichádzali spod postele, prezradili, kde sa ukrýva. Spustila som sa na kolená a pokúsila sa ju odtiaľ vytiahnuť.

„*Eli*, poď von, zlatko,“ začala som s nádejou v hlase. „Prečo sa skrývaš? Nikto tu nie je, iba my dve. Otec je v práci, nemôže ti ublížiť,“ zdanlivo pokojne som ju prehovárala.

Jej zvieracie kvílenie pokračovalo, akoby sa úplne strácala v bolesti a strachu. S vypätím všetkých síl som ju konečne vytiahla a položila na posteľ. Odrazu sa nečakane začala brániť ako zmyslov zbavená. Musela som ju pritisnúť váhou svojho tela a chytiť jej obe ruky.

„*Auúú, mamí, mamí*,“ nárek pokračoval a bolo jasné, že trpí v hrozných bolestiach.

„Poď, sestrička, pozri sa na mňa. Prosím, pri mne sa ti už nič nestane,“ povedala som, pričom som sa snažila udržať jej pohľad. V jej doširoka otvorených očiach sa zračil strach a začínajúce šialenstvo.

„Nechaj ma! Nechaj ma!“ zakrývala si hlavu oboma ruka-

mi, pokúšajúc sa stlmiť bolesť. Jej tvár a košeľa boli pokryté zvratkami, ktoré dala von zo seba zrejme aj pod posteľou, kde sa pred chvíľou schovávala.

„Je mi ľúto, *Eli*,“ povedala som, keď som ju opatrne držala. „Mama nie je doma. Zatiaľ sa ti pokúsím pomôcť ako najviac môžem. Poď, prehltni liek a prestane ťa bolieť hlávka,“ podala som jej tabletku.

Poslúchla a stočila sa do kľbka. Čo ma zarazilo, keď som jej podávala lieky, bol veľký červený fľak na tvári, ktorý začal meniť farbu. V tom okamihu som si uvedomila, že Elenka hovorila pravdu. Nebola len znásilnená, ale aj zbitá. Jej reakcia na to, že sa bránila, bola zrejmä v každom detaile jej zranenia. Zrazu všetko ostatné zmizlo z môjho vnímania. Zvratky, neporiadok sa zdali byť bezvýznamné v porovnaní s jej bolesťou. Moje myšlienky sa sústredili len na jednu vec, nájsť okamžitú pomoc pre sestru. Začala som rýchlo konať.

„Elenka, prosím, upokoj sa,“ tíšila som ju.

„Prezlečiem ťa a rýchlo odídeme k babke. Odtiaľ zavoláme lekára.“

Zodpovednosť vo mne nemrhala časom. Prehltla som slzy a sústredila sa, aby som Elenke poskytla, čo práve nevyhnutne potrebovala.

„Musíš byť silná, veľmi silná,“ povzbudzovala som ju, hoci som sa sama bála. „Čoskoro budeme v bezpečí a všetko bude lepšie.“

Po mojich slovách sa jej telo opäť uvoľnilo. Zostala ležať na posteli, pery mala pevne zovreté a s otvorenými očami sa pozerala do prázdna. S hrôzou som sledovala, ako ma prestáva vnímať. Pocit, že sa s ňou niečo veľmi vážne deje, ma doslova postavil na nohy.

„Elenka, počuješ ma?!“ skríkla som.

Neodpovedala. Okrem modrajúceho fľaku mala celú tvár mŕtvolne bledú.

„Keď prídeme k starkej, všetko jej povieme. Zostaneme tam, kým sa mama nevráti z pôrodnice. K otcovi sa nevrátim. Počuješ ma? Viac nám ani jednej neublíži. Vyhľadáme

lekára. Pozri sa na mňa,“ povedala som, ale ona sa nepozrela. Iba jemným pohybom očí mi dala signál, že rozumie. Pomohla som jej posadiť sa.

„Vyzlečiem ťa a oblečiem ti čisté veci, dobre?“ Snažila som sa s ňou neustále komunikovať.

Keď som jej vyzliekala povracanú nočnú košeľu, ktorú som potom odhodila na zem ako slizkého hada, všimla som si na jej ruke veľkú modrinu a medzi nohami krv. Očami som prebehla odhodenu košeľu. Aj na nej boli stopy krvi. V tranze, zadržievajúc slzy ľútosti aj zhrozenia, som z Elenky rýchlo poutierala posledné stopy zvratkov a krv medzi nohami. Vstala som, vybrala zo skrinky nohavičky aj šaty a obliekla ju. Keď som sa pokúsila prečesať jej vlasy, zvrieskla, vyrazila mi hrebeň z ruky a chytila sa za hlavu. Zamrazilo ma.

„Ela, neboj, nebudem ťa česať, len mi ukáž, kde ťa bolí,“ povedala som nežne, objala ju a pomaly otočila. Na zadnej strane hlavy mala už čiastočne zaschnutú krv.

Pohľadom som sa vrátila k posteli. Na vankúši, na ktorý som ju predtým položila, boli tiež stopy krvi. Moja reakcia nemohla byť rýchlejšia.

„Poď, sadni si na chvíľu. Rýchlo zbalím veci a ideme preč,“ povedala som, zatiaľ čo som nahádzala do tašky oblečenie, spodnú bielizeň, pyžamo aj papuče, aby sme mali aspoň niečo, kým sa mama nevráti.

„Elenka, v tomto stave nemôžeš ísť na bicykli, musíme ísť pešo,“ dodala som, keď sme vyšli z domu.

Ešteže sú prázdniny, prebleslo mi hlavou, keď som ju držala za ruku a kráčali sme takmer prázdnu ulicou. Ela sa ma krčovite držala, až sa mi jej nechty zaryli do dlane. Keď som sa pokúsila trochu uvoľniť jej stisk, vytrhla sa mi a sadla si na chodník, opäť si obopínajúc hlavu rukami. Zohla som sa k nej a rukou jemne nadvihla bradu, aby som jej videla do tváre. Oči mala doširoka otvorené, ich výraz ma znova vystrašil.

„Elenka, čo sa deje? Vydrž, srdiečko moje, už iba kúsok.“

„Au, au,“ zakvílila a naplo ju. Držala som jej hlavu a čakala, kým to prejde. Boli to už iba sliny a možno rozpustená tabletka.

„Ahoj, Kika, čo je s Elou? Pomôžem ti s ňou? Idem do obchodu,“ ozvala sa Marika od susedov, keď sa priblížila.

„Ideme k starkej a Ele prišlo zle. Niečo zjedla. Netreba, poradím si, ale ďakujem, že si sa pristavila,“ otočila som sa späť k Elenke, dúfajúc, že sa vyhnem rečiam.

Posledné, čo teraz potrebujem, sú klebety, pomyslela som si. Pokračovala som v hladkaní Elenky a čakala kým *Maja* vykročí. Našťastie sa rýchlo vzdialila. Ulica zostala pustá, akoby všetci zmizli. Z vrecka som vytiahla vreckovku.

„Poutieram ťa a vstaň, Elenka, o chvíľu budeme u starkej. Tam ti nič nebude hroziť, starká zavolá lekára. Poď, sestrička, prosím, už sme naozaj blízko.“

Jednou rukou som jej pomáhala, aby vstala a druhou som zvierala tašku. Ela bola drobná ako bábika, ale manipulácia s jej apatickým odporom mi dala zabrat. Rezignácia a akýsi strach ju doslova ťahali k zemi. Aj mňa začala z toho nervového vypätia bolieť hlava. Mala som pätnásť a pocit tiaže a zodpovednosti za nás obe ma desil.

Elenka sa s mojou pomocou konečne postavila a nechala svoju ruku v mojej dlani. Vykročila, ticho plačúc a jej drobné teličko akoby sa scvrklo. Pokúsila som sa nevnímať jej občasný silný stisk a plač, ktorý miestami prechádzal do tichého kvílenia. Práve tým si pravdepodobne pomáhala premôcť strach a bolesť. Bála som sa o svoju sestru viac než o seba.

Keď som si spomenula na mamu a bábätko, ktoré sa narodilo, oči sa mi zaplnili slzami. S ohľadom na sestru som nesmela prejaviť ľútosť ani strach z toho, čo bolo a čo ešte príde. Kráčala som s jasným cieľom dostať nás rýchlo do bezpečia, kde sa jej dostane pomoci.

Postupne mi stále viac dochádzalo, čo sa stalo a k čomu som sa v kritickej chvíli rozhodla. Uvedomila som si, že budem musieť povedať starkej aj tete, a ktovie komu ešte, čo sa stalo. Hanba sa ma zmocnila a pocítila som horúčavu v tvári,

ktorá akoby mi spaľovala celé telo. Šťastie v celom nešťastí bolo, že starká bývala na druhej strane potoka, pod lesom, asi kilometer od nás.

Otec bol murár a ešte predtým než s pomocou svojho otca Milana a kamarátov postavil dom, bývali sme u jeho rodičov vo vedľajšej dedine. Elenka sa práve narodila, keď sme sa presťahovali do nášho nového domu v Myslave, kde bývali mamini rodičia, ktorí dali mojej mame a otcovi pozemok na dolnom konci.

Spomienky som prerušila príchodom k domu starkej. Dlhý dvor bez plotu sa zdal byť nekonečným. Vpredu bývala starká, kým v zadnej časti domu žila jej slobodná dcéra, teta Milada. Oplotenie začínalo až za domom, kde sa rozprestierala veľká záhrada plná kvitnúcich kvetov a ovocných stromov.

Zvonček pri dverách spustil neprijemný drncivý zvuk, ktorý bol nastavený na plné *pecky*, keďže starká už tak dobre nepočula. Po chvíli sme za dverami počuli šuchotanie papúč. Dvere nám neotvorila starká, ale teta Milada, mamina sestra.

„Dobrý deň, teta,“ pozdravila som s malým pokusom o úsmev, snažiac sa zakryť obavy.

„Čože vy tu tak skoro ráno, dievčatá?“ spýtala sa so skúmaným pohľadom jastraba.

Netvárila sa, že spozorovala niečo nezvyklé, iba odstúpila od dverí so slovami: „Poďte dnu, vonku je *hic* už od rána a zavrite za sebou.“

Ťahala som Elenku za ruku. Oči mala sklopené zemi, akoby každý krok bol proti jej vôli. A s každým ďalším som cítila, ako sa jej prsty ešte viac zvierajú okolo mojej dlane, akoby sa snažila zadržať niečo, čo jej unikalo spod kontroly.

„Vyzujte sa! Budem v kuchyni, robím starkej čaj. Je akási chorá, aj horúčku mala,“ povedala teta, otočila sa a zmizla za dverami, viac si nás nevšímajúc.

Pomohla som sestre vyzuť sa a obula jej papuče. Starká bola vždy citlivá na čistotu svojich kobercov a vyžadovala,

aby sa každý vyzul pri vstupe. Elenka prestávala reagovať na okolie a na tvári sa jej usadil výraz trpiteľky. Bez vlastnej vôle som ju jemne posadila v kuchyni na stoličku, pričom som jej stále držala ruku, snažiac sa jej dodať pocit bezpečia.

„Raňajkovali ste?“ opýtala sa teta otočená ku kredencu, zatiaľ čo nalievala čaj do hrnčeka.

„Nie, teta. Elenke bolo zle, bolí ju hlava a zvracala. Asi si dá len čaj,“ odpovedala som a pozrela na sestričku. Sedela tam ako päť peňazí, čo bola staršej obľúbená fráza, keď sa niekto previnil a snažil sa byť znova dobrý.

V prípade Elenky sa však previnil niekto úplne iný. Akoby pripútaná vlastným strachom stíchla. Teta k nej podišla, položila jej dľaň na čelo a jemne ju potľapkala po pleci.

„Horúčku nemáš, dievča. Čože je teda nášmu ďalšiemu drobizgu rodu *Kesler*? Chytá ťa páľava? Môže to byť aj z horúčavy, alebo si niečo zlé zjedla?“ pozrela sa letmo na Elenku.

„Pôsobíš naozaj chorá, aj líca máš červené. Asi si pôjdeš ľahnúť, Ela. Čo už s tebou, budeme mať dvoch maródov. Mali ste radšej zostať doma, keď jej je zle. Načo ste sa sem trepali?“ pozrela sa na mňa s jemným náznakom výčitky, že som ťahala sestru k nim.

Vzápätí sa ma len tak mimochodom spýtala: „Kristína a tebe čo spravím?“

„Mne tiež len čaj, teta. Prosím,“ odpovedala som.

„Čo je s vami, dievčatá? Ste ako zmoknuté sliepky. Máte byť veselé, veď sú prázdniny. Čo by som ja dala za také voľno! Raňajkovať treba, nebudem sa pýtať. Čo keď zvracala? Žalúdok potrebuje aspoň suchár, suchý rožok. Už dosť, že musím starkú nútiť, aby niečo zjedli, než užijú lieky,“ rozpráva-
júc, pripravovala čaj a úkosom sa na nás pozrela.

Bolo mi trápne. Situácia si žiadala vysvetlenie, ale sestra svoj nechutne boľavý zážitok asi už slovami nezopakuje, pomyslela som si.

Predpokladala som, že sa so všetkým zdôverím skôr star-

kej, ku ktorej som mala väčšiu dôveru a ktorá nebola taká prísna ako mamina sestra. Teta Milada v tom okamihu prerušila môj vnútorný monológ.

„Dajte si zatiaľ čaj. Musím dať starkej raňajky a podať jej lieky. Poviem jej, že ste tu. Isto vás bude chcieť vidieť. Potom aj vám pripravím niečo pod zub a porozprávame sa. Vidím na tebe, Kristína, že máš na jazyku akúsi veľkú ťažobu. Čo, otec sa opil od nešťastia, že nemá syna a vystrájal?“ fľochla na mňa pohľadom a nečakajúc na odpoveď, postavila na stôl dve šálky čaju. Potom zobrala tácku s raňajkami a zmizla za dverami. Tým mi vlastne dala čas nadýchnuť sa, než jej rozpoviem dôvod, prečo sme prišli tak nečakane a zrána.

„Elenka, napi sa čaju,“ jemne som oslovila sestru. Ale ona len odmietavo otočila hlavu, akoby som jej ponúkala niečo hrozné.

„Zvracala si, musíš aspoň niečo piť,“ nástojila som s pohárom v ruke. Vypleštila na mňa oči, odrazu na okamih zmeľavela, a kým som si to vôbec uvedomila, šmahom ruky mi vyrazila šálku. Skĺzla zo stoličky a vliezla pod stôl. Tam si čupla a objala si rukami hlavu.

„Bolí ma to! Nie! Auú,“ kvílila, a ja som sa zohla k nej.

„Elenka, čo je? Tu ti nič nehrozí. Poď von, pôjdeme k lekárovi,“ pokúšala som sa ju dostať von presviedčaním.

Stiahlo mi žalúdok strachom pri pomyslení na to, čo sa s ňou deje. Po chvíli márnej snahy som zistila, že tento spôsob komunikácie nemá zmysel. Utrela som čaj z podlahy. Šálka sa našťastie nerozbila. Sadla som si k nej pod stôl a privinula si ju k sebe. Odvtedy, čo sa mi priznala, že jej otec si k nej ľahol do postele a spôsobil jej násilie, iba nariekala, zvracala a stále menej komunikovala. Stočená v kľbku, držiac si hlavu, bola akoby v inom svete. Nikdy som nič také u nikoho nevidela. Slzy bezradnosti sa nedali zadržať, a pri spomienke na to, čo jej spôsobil, som dusila v sebe výkrik zlosti a bezmocnosti. Odrazu som počula prichádzať kroky a podľa papúč som spoznala tetu.

Vošla do kuchyne a skríkla: „Prepánajána, čo robíte pod stolom, dievky?“ Začudovane nadvihla obrus, aby nás lepšie videla.

„Rýchlo von! Zbláznili ste sa?“ zavelila stroho a potom dodala: „To je teda výchova.“

Pustila som Elenku z objatia, chytila jej ruku a pokúsila sa ju vytiahnuť spod stola.

„Podme, Eli, teta sa hnevá. Nesmieš byť pod stolom, to sa nepatrí.“

Na moje prekvapenie si však vymanila ruku s takou silou, akú by som od nej nečakala, a zostala skrútená v kľbku. Teta očividne začala tušiť, že sa deje niečo vážnejšie. Odsunula stoličku a navzdory svojej vysokej postave si k nám čupla.

„Dobre, dievky, ak sa vám tu tak veľmi páči, môžeme sa porozprávať aj pod stolom.“

Elenka sa ani nepohla, len jej tiché kvílenie začalo naberať na intenzite.

„Čo sa deje, Kristína?! Vyklop to už!“ striedavo pozerala na mňa a na Elu.

„Stalo sa niečo strašné!“

Bože môj, ako jej to mám povedať?

Teta pravdepodobne stratila trpezlivosť: „Vieš čo, moja drahá, poď von. Nie si malé dieťa. Nechaj Elu tam, kde sa zjavne cíti dobre, a my sa porozprávame.“

Postavila sa a čakala, kým vyleziem spod stola. Potom si sadla a ukázala mi, aby som si sadla aj ja.

„Hovor, Kristína. Pohádali ste sa? Alebo nebodaj Ela niečo vyviedla?“

„Nie, ona nie!“ vykrikla som, zložila ruky, akoby som sa chcela modliť a pritlačila ich k perám. Teta mi chytila ruky a v očiach, ktoré na mňa uprela, sa zračila zvedavosť.

„Nech je to čokoľvek, povedz mi to, aby sme mohli veci riešiť.“

„Otec jej ublížil!“

Vzlyky ma premohli a slzy, ktoré som už nedokázala zadržať, sa mi začali rinúť po tvári.

„Ublížil?! Ako?!“ opýtala sa ma teta, a jej slová mi konečne rozviazali ústa.

Cez vzlyky a hanbu som dokázala zašepkať: „Znásilnil ju. Krváca. Zbil ju, má modriny na líci aj na nohách a asi rozbitú hlavu,“ vyšlo zo mňa konečne.

Teta na mňa vyvalila oči, akoby zbadala obrovského pavúka. Pokúšala sa niečo povedať, no zostala stáť s otvorenými ústami, zadržievajúc vzdych. Po chvíli si zakryla ústa rukou, aby zabránila výbuchu hnevu. Zohla sa pod stôl, ale jediný obraz, ktorý tam našla, bol nehybný a zranený. Elenka kvílila.

Teta mi pevne stisla ruku a s hrôzou v hlase povedala: „Kristína, ak je to pravda, dievča musí okamžite k lekárovi. Treba zavolať záchranku. Toto my dve nezvládneme. Chúďa dieťa. Bože, Aňa moja, skoro sa dočkala odvety! Panenka Mária, pomôž nám! Bože, ochráň nás od zlého. Amen,“ prežehňala sa. Zdalo sa, že sa spamätala a začala rýchlo premýšľať, pretože mi hneď položila ďalšiu otázku: „Tebe neublížil?“ opýtala sa teta s obavami.

„Nie, ale chcel,“ odpovedala som. „Keď sa ledva dotackal domov, musela som mu pomôcť do spálne. Kázal mi sadnúť si k nemu. Keď som si sadla, začal ma ohmatkávať, násilím bozkávať a bľabotal, že som jeho láska. Bol strašne, ale strašne opitý. Vytrhla som sa mu a išla spať do našej izby. V ten večer za nami neprišiel, vlastne sa čudujem, že vôbec trafil domov. Ráno sa správal normálne. Prišiel ma zobudiť, aby som išla kúpiť pečivo a chlieb, že on už nestíha, musí ísť do roboty. Ani mi nenapadlo, že...,“ zastavila som sa a prehltnula slzy.

„Oblečiem sa a idem na Národný výbor zavolať sanitku aj Verejnú bezpečnosť. Hanba, *nehanba*, peklo otvára brány, toto mu nesmie prejsť. Pôjde do basy. Buď tu pri nej, nechod preč. Bože môj, veď to dievča má iba desať rokov,“ lamentovala teta, keď odchádzala.

„Elenka, poď si dať čajik, nikto tu nie je, teta už odišla,“ zohla som sa pod stôl. Jej pohľad, v ktorom sa zračil číry strach, mi pripomínal obrazy z učebníc dejepisu. Podala som jej ruku. Chvíľu váhala, no nakoniec ju opatrne vložila do mojej a pomaly, kolenačky vyšla von. Postavila som ju a nežne zovrela v objatí, uisťujúc ju, že je v bezpečí.

Napadlo mi, že jej myseľ pomaly spracovávala, čo sa stalo a začínala sa prejavovať ako zmes prežitia a strachu. Elenka sa napila čaju a sadla si na stoličku. Náhle zakvílila a chytila sa za hlavu.

„Bolí ťa hlava, Elenka? Poď si ľahnúť na kanapu,“ vzala som ju za ruku a pomohla jej uložiť sa. Znova sa stočila do kľbka, objímajúc si hlavu rukami. Zdalo sa, že stratila reč, len ticho kvílila. Hladkala som ju, bozkávala na čelo a túlila k sebe, snažiac sa ju utíšiť. Postupne sa začala upokojovať, no stále na mňa upierala vyplašené oči, akoby sa mi chcela s niečím zdôveriť. Z jej úst však vychádzali len krátke, málo zrozumiteľné slová, a jej tvár odrážala neznesiteľné utrpenie.

„Vydrž, Elenka, viem, že to bolí. Teta príde, aj pán doktor, a dajú ti liek,“ šepkala som, keď zrazu ustrnula s očami upretými na chodbu. Cítila som, ako sa jej telo naplo a silnejšie som ju zovrela. Zaregistrovala šuchotavé kroky a telo doslova stuhlo.

„Neboj sa, je to len starká. Musíš sa upokojiť,“ snažila som sa ju uistiť, no nevedela som, čo v nej vyvolalo takú paniku. Jej monotónne kvílenie sa zintenzívnilo a s prekvapivou silou sa mi snažila vymaniť z objatia. Keď sa dvere otvorili a medzi nimi sa objavila starká *Tonča*, uvoľnila som stisk a otočila sa k nej, dúfajúc, že jej prítomnosť Elenku upokojí.

„Čekala som *dzivčata*, že za mnu prídece do *chyži*.“¹

Nedokázala som zareagovať odpoveďou, keď sa Elenka vytrhla z môjho objatia a vybehla cez otvorené dvere do chodby a odtiaľ von. Chvíľku trvalo, kým som sa spamätala a pustila sa za ňou. Bez slova som obišla prekvapenú starkú. Keď som

¹ „Čakala som, dievčatá, že pridete za mnou do izby.“ (preklad z abovského nárečia)

sa dostala na dvor, už som ju nikde nevidela. Srdce mi bilo ako opreteký, keď som sa hnala ozlomkrky po ulici.

Kde mám ísť? Vpravo alebo vľavo? Bežala pomedzi domy? Čo ak prešla cez lávku na opačnú stranu k lesu? Myšlienky mi vírili v hlave, keď som zrazu zbadala tetu Miladu, ktorá sa s niekým vynorila spoza rohu a rozprávala sa. Zbadala ma, kývla na pozdrav a vykročila smerom ku mne.

„Teta, Elenka sa mi vytrhla a utiekla niekde do dediny. Nevideli ste ju?“ zadýchane som dostala zo seba, pričom obavy v mojom hlase boli neprehliadnuteľné.

„Preboha, kde bežala? Prečo si ju pustila?“ spýtala sa nahnevane.

Jej otázka mi zasadila ranu, ktorú som cítila až v hrdle, kde sa mi hromadil plač.

„Neviem, keď prišla starká do kuchyne, zľakla sa a vytrhla sa mi,“ snažila som sa vysvetliť, pričom mi hlas vibroval od emócií.

„Starkej sa zľakla? Veď ju pozná. Čo to hovoríš? Volala som sanitku, aj bezpečnosť. Poďme domov, keď prídu, budeme ju hľadať. Musíš im všetko povedať,“ povedala s rozhodnosťou a stisla mi ruku. Spoločne sme kráčali späť k domu. Z diaľky bolo počuť húkajúcu sirénu, ktorá sa rýchlo približovala.

„Choď dnu, ja ich počkám,“ prikázala mi teta a zostala stáť na chodníku. V záhrade sa mi na chvíľu zdalo, že vidím červené šaty, ktoré mala oblečené Elenka. Bol to len záblesk, možno halucinácia, pomyslela som si a vošla dnu. Starká v kuchyni nebola. Rýchlo som prešla do spálne, kde som ju našla ležať v posteli.

„Starká, spíte?“ opýtala som sa, pričom som otvorila dvere. Oči sa jej pomaly otvorili a posadila sa.

*„Ta co še to robí, dzivče moje? Od rana mi nedobre a ešči toto. Panenko Maria milosciva, opatruj nas.“*²

² „Čo sa to deje, dievča moje? Nie je mi dobre už od rána a ešte toto. Panna Mária milostivá, opatruj nás.“ (preklad z abovského nárečia)

„Starká, ide k nám sanitka a verejná bezpečnosť. Elenku znásilnil otec, má poranenú hlavu a krvácala. Asi sa jej všetko pomotalo v hlave, bojí sa. A keď vás uvidela, preľakla sa a ušla. Nikde ju neviem nájsť,“ vychrlila som svoju ťažobu bez ohľadu na to, že starká bola chorá a stará na takéto strašné správy. Uvedomila som si to až vo chvíli, keď sa bez slova chytila za srdce, zalapala po vzduchu a padla na van-
kúš. S krikom som sa vyrútila von z izby a takmer sa zrazila s tetou v sprievode dvoch mužov v bielych plášťoch. Lekára a *sanitkára*. Mali prísť ošetriť Elenku, ale tú sme ešte nenašli.

„Starkej asi prišlo zle,“ dostala som zo seba medzi záchvatmi paniky

„Nehlásili ste náhodou znásilnené dievča?“ spýtal sa prekvapene vysoký muž v bielom plášti, lekár.

„Áno, ale ona nám ušla a starkej sa medzičasom spravilo zle,“ vychrlila som, zatiaľ čo som ich viedla do izby.

„Teda, vy tu dnes máte veselo,“ konštatoval muž, kráčajúc za mnou.

„Kristína, babka má doklady pri sebe v kabelke!“ zakričala teta, ktorá čakala vonku na príchod verejnej bezpečnosti.

Zostala som v izbe počas celého vyšetrenia starkej. Po pár minútach sa ukázalo, že jej kolaps spôsobil náhly vysoký tlak a zrýchlený tep. Pichli jej injekciu, predpísali lieky a prikázali jej odpočinok na lôžku.

„Nie je dôvod, aby sme ju brali so sebou. Kolaps spôsobil vyčerpanie a možno aj stres z udalostí, ktoré sa tu dejú. Starší človek ťažšie znáša nepríjemnosti. Okrem toho sa lieči na hypertenziu, čo vidím z jej liekov. Poviem jasne, čo robiť,“ povedal lekár, pričom sa na mňa zahľadel.

„Povedz všetkým v rodine, že starká potrebuje život bez stresu a diétnejšie stravovanie. Kvalitný spánok jej pomôže zotaviť sa,“ ubezpečil ma. Potom obaja vyšli do chodby.

V strachu o starkú som na chvíľu zabudla na Elenku. Vyšla som za nimi, ale práve vtedy do domu doslova vtrhli traja muži v uniformách. Jeden z nich, zrejme veliteľ, sa obrátil na

tetu s otázkou, kde je dievča.

„To by som tiež rada vedela. Keď som vás volala, bola doma so sestrou,“ ozvala sa teta a ukázala na mňa.

Muž podišiel ku mne a spýtal sa: „Ty si tá sestra?“

„Áno,“ povedala som sťažka, cítiac, ako mi hrdlo zviera strach.

„Ako sa voláš?“

„Kristína Keslerová.“

„Takže rýchlo, Kristína. Vieme, prečo ušla a kam asi?“

„Od rána sa všetkého a všetkých bojí. Vlastne od chvíle, čo...“ prehltna som slzy, slová sa mi zamieňali a zadržávali. Muž ma chytil oboma rukami za plecía a uprene sa na mňa zahľad.

„Pokojne, vydýchaj sa a povedz v krátkosti, čo sa stalo,“ povzbudil ma. Jeho hlas bol pevný, ale láskyplný.

„Otec ju ráno znásilnil. Išla som s ňou rýchlo sem. Všetkého sa bojí, iba kvíli a má poranenú hlavu. Teraz mi ušla, pretože sa preľakla starkej, ktorá prišla do kuchyne. Myslela som si, že vybehla na cestu do dediny. Bežala som tým smerom, ale nikde jej nebolo. Vrátila som sa domov a zdalo sa mi, že som ju na okamih videla v záhrade, ale keď som čakala, či ju ešte spozorujem, nebolo jej,“ vysypala som všetko zo seba v rýchlom slede. Cítila som, ako sa mi trasú ruky a podlamujú kolená.

„Musíme ju nájsť, čo najrýchlejšie, keďže je zranená. Máme počiatočné informácie od tety, prehľadáme okolie,“ povedal príslušník bezpečnosti. Vzápätí sa obrátil ku mne.

„Zdá sa ti, že je pomätená? Koľko má rokov? Čo mala na sebe?“

„Myslím si, že áno. Prestala rozprávať, iba plačlivo kvíli a neustále sa schováva. Má desať rokov a na sebe červené šaty,“ vysypala som v rýchlosti.

„Počuli ste?“ obrátil sa k dvom kolegom. „Choďte prezrieť záhradu a prejdite aj ďalej, až na druhú stranu, k potoku. Skontrolujte prístupové cesty do dediny a okolitý les, potok po celej dĺžke. Treba ju nájsť čo najskôr.“

Začali organizovať zásah, zatiaľ čo zdravotníci nervózne prešľapovali.

„Dobre, súdruhovia, riešte svoje úlohy, my sme zatiaľ poskytnúť pomoc staršej pacientke. Ak sa dievča nájde a budeme potrební, zavolajte nám. Nemôžeme tu len tak stáť, máme aj inú robotu,“ povedal lekár autoritatívne, ale s náznakom empatie.

Dvaja muži v uniformách sa bez slov vybrali na prieskum. Lekár sa na mňa ešte raz pozrel a dodal: „Budeme v kontakte. Ak sa čokoľvek zmení, dajte nám vedieť.“

Zostala som stáť na chodbe s pocitom bezradnosti. Každá sekunda sa zdala byť večnosťou.

„Kde si môžeme sadnúť?“ spýtal sa príslušník bezpečnosti, ktorý zostal v dome, obrátiac sa na tetu. Tá rukou ukázala na kuchyňu a všetci sme sa tam presunuli. Muž v uniforme si sadol za stôl a začal klásť nové otázky.

„Sadni si, dievča,“ povedal a ukázal na stoličku oproti sebe. Jeho prísny pohľad ma nútil, aby som sa sústredila.

„Pôjdeme pekne po poriadku. Kde máš mamu?“

„Od nedele je v pôrodnici,“ odpovedala som so zlomeným hlasom.

„Tak by mala byť čoskoro doma. Teraz mi povedz podrobnejšie, čo sa u vás stalo?“

Našťastie mi neskákal do reči a pozorne počúval. Na začiatku nebolo toho veľa, čo som mohla povedať. Vlastne som sa o všetkom dozvedela od Elenky, medzi jej vzlykmi. Pri zmienke o krvavej košeli zostal zarazený.

„Nemohla mať menštruáciu a zľaknúť sa toho?“ opýtal sa muž s istou skepsou, pričom sa na mňa zahľadel.

„Nie, nemohla,“ odpovedala som s ironickým tónom. „Veď má iba desať rokov. Krv na hlave tiež nie je menštruácia,“ dodala som dôrazne.

„A čo má na hlave?“ spýtal sa.

„Ranu. Krvácajúcu. Moja sestra vie, čo je menštruácia, a určite neklame,“ povedala som s presvedčením.

Vyzeralo, že mu moja výpoveď stačila. Počas nasledujúcich minút sa ma pýtal na detaily o otcovi, jeho meno, zamestnanie. Všetko si zapisoval s vážnym výrazom. Potom prikázal tete, aby ma nechala u nich pod dohľadom, akoby som bola zločinec.

„Máte kľúče od domu?“ spýtal sa, keď skončil.

„Áno, mám kľúče,“ povedala som, pokúšajúc sa skryť svoj strach.

„Dobre. Zavolám posily na hľadanie, ale najprv pôjdeme za podozrivým do práce. Spýtame sa na okolnosti a dáme vám vedieť ďalší postup. Ak ho nenájdeme, prídem si po tie kľúče,“ povedal rázne.

Moje srdce začalo byť rýchlejšie. Strach mi stisol hrdlo. Prvá myšlienka, ktorá mi prišla na um, bola, že otec sa dozvie, že sme to povedali, a zbije nás. Uvedomila som si až neskôr, že ak ho nájdú, môže skončiť za mrežami.

Po odchode všetkých návštev sme s tetou Miladou sedeli ako bez duše, hľadiac do prázdna a bez slov. Myšlienky mi vírili v hlave, snažiac sa usporiadať udalosti, ale nedokázala som si predstaviť, čo sa stane, keď sa mama vráti s bábätkom domov. Čakalo ju prekvapenie a bolestivé odhalenie. Len som dúfala, že nájdú Elenku a že budeme všetky štyri opäť spolu.

Z hĺbokej úzkosti ma vytrhla teta Milada, ktorá nahlas zalamentovala: „Práve dnes som sa chystala za vami. Len stará ochorela a musela som sa postarať o ňu. A teraz toto.“

Sledovala som jej výraz, ktorý sa mi pred očami menil z pokojného na preplnený bezradnosťou. Nikdy som ju nepočula lamentovať ani sa usmievať. Bola to žena, ktorá vždy pôsobila chladne a vyrovnane. V tej chvíli však vyzerala zmätene, rovnako ako ja. Cítila som, že ani ona nevie, čo robí ďalej. Nenachádza som slová, ktorými by som utešila svoje vnútro a intenzitu akéhosi čudného citového kolapsu.

„No nič, pripravím jedlo a pozriem na starkú. Nedá sa takto bezducho vysedať. Zbláznim sa z toho ako tá malá.“

Človek nemá pokoja na tomto svete. Ale aj keď Boh dopustil, čo dopustil, aspoň, že som sa nevydala,“ zafilozofovala teta Milada, keď sa začala motať po kuchyni.

„Pomôžem vám s niečim?“ opýtala som sa, ale ona len mávla rukou, naznačujúc, že to zvládne sama.

„Máš na sebe ťažobu prekliatia, dievča moje. Sed', budeš potrebovať silu a energiu, keď sa vráti mama.“

„Idem teda pozrieť starkú,“ zdvihla som sa a vybrala sa do izby.

„Choď. Mala by spať, tak odporučil lekár. Veruže, toto jej nebolo treba v jej rokoch a na jej choré srdce,“ povzdychla si nahlas teta.

Keď som vošla do izby, starká ležala so zatvorenými očami, zdalo sa, že spí. No len čo som sa priblížila, otvorila ich a natiahla ku mne ruku.

„Čekala mi že prídeš. Už mi lepši, ale bojim še stanuc, bo še mi hlava kruci. Poc sebe ku mne šednuc,“³ posunula sa na posteli, aby mi uvoľnila miesto. Posadila som sa, vediac, že začnú otázky o Elenke a otcovi.

„Povic mi, Kristinko, co še vlastne stalo?“⁴ starká si ťažko vzdychla a stisla mi ruku.

„Ja celkom neviem, starká. Asi by som vám nemala nič povedať. Povedali, že budete spať a nesmiete sa rozčuľovať.“

„Hutor dzivče, co še stalo? Ja še s tym popasujem.“⁵

Na chvíľu som zaváhala, žmoliac si prsty, a nervózne som sa obzerala po izbe. Potom som sa s obavou pozrela späť na starkú.

„Neviem veľa. Otec ma poslal do obchodu. Viem len to, čo mi v plači povedala Ela. Nestihli sme sa veľmi rozprávať. Hneď som ju vzala k vám. Iba plakala, potom sa skrčila a prestala so mnou úplne komunikovať,“ snažila som sa

³ „Čakala som, že prídeš. Je mi lepšie, ale neradno mi vstať, točí sa mi hlava. Pod' si ku mne sadnúť.“ (preklad z abovského nárečia)

⁴ „Porozprávaj mi, Kristínka, čo sa vlastne stalo.“ (preklad z abovského nárečia)

⁵ „Povedz, dievča, čo je vo veci. Nie som padavka, unesiem to.“ (preklad z abovského nárečia)

minimalizovať informácie, ale starká sa nevzdala.

„Povic mi, co znaš a co ci mala povedzela,⁶“ pozerala na mňa a ani brvou nemihla. Nehodlala ustúpiť.

„Popísala mi, čo s ňou otec robil. Hodil ju na posteľ, ľahol si na ňu a nasilu jej strkal niečo medzi nohy, strašne ju to bolelo. Povedal jej, že keď nie je syn, nemá ani dcéru, že ved ktovie koho je. Našla som ju doma v strašnom plači, strapatú, ubolenú, posteľ rozhádzanú. Keď som Elu vyzliekla z košele, mala ju krvavú a ovracanú. Nič viac neviem.“

Obomi rukami sa chytila za hlavu a chvíľu mlčala akoby premýšľala, či hľadala slová.

„Nemohla to sebe vidumac? Šak to take strašne, že mi z toho až žimno,⁷“ prežehnala sa.

„Nie, starká, nemohla. Keď som ju vyzliekla z košele, mala ju krvavú, na ruke aj nohe modriny a vzadu krvavú hlavu.“

Jej výraz prekvapenia bol zrejmý. Oči sa jej rozšírili a rukou si prikryla ústa. Reagovala rovnako ako teta, keď to počula.

„Bože muj a plane het. Co to hutoríš, dzivče mojo? Ta to jak z planoho filmu. A stary Kesler to zna?⁸“

„Neviem starká. Od nás mu to nikto nepovedal a Ela v panike ušla niekde von. Hľadajú ju po chotári, aj pri potoku.“

„Otče nebesky, zmiluj še nad nama a ochraň nas od tej bolesci. Do areštu z nim. Paskuda jedna, že ho panbožko neskaral od hnevu a dovolil mu urobic dzeci.⁹“

Rozplakala sa. Jej plač uvoľnil vo mne bolesť a pustila som sa plakať spolu s ňou. Tak nás našla teta, keď vošla do izby.

⁶ „Povedz mi, čo teda vieš a čo ti malá povedala.“ (preklad z abovského nárečia)

⁷ Nemohla si to vymyslieť? Ved' toto je niečo tak strašné, až ma zimnica prechádza.“ (preklad z abovského nárečia)

⁸ „Bože môj a zlé preč. Čo to hovoríš, dievča moje. Toto je niečo strašné, ako z filmu. Starý Kesler to vie?“ (preklad z abovského nárečia)

⁹ „Otče nebeský, zmiluj sa nad nami a uchráň nás od tejto bolesti. Do väzenia s ním. Potvora jedna mizerná, že ho pán Boh hnevom neskaral a dovolil mu splodiť deti.“ (preklad z abovského nárečia)

„Mami, nespíte? Prečo plačete?“

Sklonila sa k nej a pohladila ju po vlasoch. Potom sa otočila ku mne a hlavou pohoršene pokrútila. Pochopila som jej gesto. Nemala som starkej nič povedať.

„A ty še čuduješ, Milado? Kristinka mi povedzela, jak še veci maju. Nezašpim veru tak ľechko. Radšej by mi u hrobe ležela, jak še dožic takej haňby.“¹⁰

„Prinesiem vám, mami, cupu¹¹ sem, či pôjdete k stolu?“

„Veru ne. Hlava še mi kruci, jakbač z tej injekcii. Varila ši cupu? Okoštujem, ale neznam či muj žaludek daco prijme. Pomož mi perši na zachod.“¹²

Posadila sa a chytila sa za hlavu. Teta jej siahla na čelo.

„Horúčku nemáte. Poďte, odvediem vás,“ povedala a pomohla jej vstať.

Potom sa otočila ku mne, akoby jej to nedalo: „Kristína, nemala si starkú rozrušiť. Bude čas na debatu, choď do kuchyne a zjedz polievku, máš ju naloženú. Zaopatrim starkú a prídem.“

Postavila som sa a zotrela slzy, ktoré sa nedali zadržať pri počúvaní jej lamentovania. Aj môj žalúdok bol ako na vode, ruky rozochvené, lyžica ťažká. Napokon som sa prinútila prijať do seba polievku, ktorú teta nazývala *cupa*. Moja mama ju nikdy nevarila. Otec jej ju nechcel jesť. Už pri prvých lyžičkách som pocítila, aké je dôležité premôcť tieseň a naozaj niečo zjesť, hoci nasilu.

Elenku našli až tri hodiny po jej úteku. Sedela na kraji potoka na hornom konci dediny, špinavá a s rozkmásanými šatami, akoby ju trhali vlci. Bola v stave silnej dezorientácie.

¹⁰ „Čuduješ sa Milada? Tuto Kristínka mi rozpovedala, ako sa veci majú. Nezaspím tak ľahko veru. Radšej by som v hrobe ležala, ako sa dožiť takej hanby.“ (preklad z abovského nárečia)

¹¹ Cupa – maďarská ľahká zemiaková polievka (vysv. – autorka)

¹² Nie veru. Točí sa mi hlava. Asi z tej injekcie. Varila si cupu? Okoštujem, ale neviem, či môj žalúdok niečo pustí do seba. Pomôž mi najskôr na záchod.“ (preklad z abovského nárečia)

Nepriviedli ju domov. Príslušníci bezpečnosti nám iba prišli oznámiť, že otca zadržali a Ela je v nemocnici pod dohľadom lekárov, ktorí nás budú kontaktovať. Teta ich vypevradila a ja som zostala stáť pri dverách, ktorými odišli, s pocitom zlyhania, že som sestru neochránila, ako ma mama prosila pred svojím odchodom do nemocnice. Keď teta vstúpila do kuchyne, ešte stále som sedela v slzavom údolí, z ktorého som nevedela nájsť cestu.

„Čože nariekaš? Toto nám nepomôže,“ povedala teta, „Sú dve hodiny, musíme sa dostať do nemocnice za mamou, informovať ju a ak sa podarí, pozrieme sa aj na Elenku, ako je na tom. Ešte šťastie, že mama porodila v nedeľu a dnes je štvrtok, najhoršie má za sebou a osud pred sebou.“

Pozrela sa na stôl a pokračovala: „Aspoň s tebou nemám starosti, vidím, že si jedla. Idem aj ja zjesť polievku a našartujem moju škodovku. Starká nechceli nič jesť, ale zato si aspoň zdriemli.“